

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.162>

УДК 330.341.1:330.322:338.2

Р. Е. Абібуплаєв,

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-9981-5335>

ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

R. Abibullayev,

Postgraduate Student, Department of Finance, Banking and Insurance,

Dnipro State Agrarian and Economic University

INSTITUTIONAL MECHANISMS FOR FORMING THE FINANCIAL POTENTIAL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY IN CONDITIONS OF STRUCTURAL TRANSFORMATIONS

У сучасних умовах структурних трансформацій національної економіки питання формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку набуває особливої актуальності. Економічні системи, що перебувають у стані глибоких змін, потребують нових інституційних механізмів, здатних забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів для підтримки інноваційної діяльності. В Україні цей процес

ускладнюється впливом глобальних викликів, воєнних дій, кризових явищ у фінансовій сфері та необхідністю інтеграції у світовий економічний простір. Саме тому дослідження інституційних механізмів формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку є важливим завданням як для науки, так і для практики державного управління та бізнесу.

У статті розглядається концептуальне підґрунтя інституційного забезпечення фінансового потенціалу, що включає систему державних і недержавних інститутів, механізми регулювання та інструменти фінансової підтримки інноваційних процесів. Авторське бачення акцентує увагу на необхідності створення ефективної інституційної архітектури, яка б поєднувала державну політику, ринкові механізми та інноваційні фінансові інструменти. Особливе значення приділяється ролі банківського сектору, інвестиційних фондів, венчурного капіталу та міжнародних фінансових організацій, які формують основу для розвитку інноваційних проєктів.

У дослідженні підкреслюється, що фінансовий потенціал інноваційного розвитку не може бути сформований без належної інституційної підтримки, яка забезпечує прозорість, стабільність та довіру учасників ринку. Важливим чинником є також розвиток правового поля, що регулює інноваційну діяльність, захист інтелектуальної власності та стимулювання інвестицій у високотехнологічні галузі. У цьому контексті інституційні механізми виступають не лише як регулятори, але й як каталізатори економічних змін, здатні забезпечити перехід від традиційної моделі розвитку до інноваційно орієнтованої.

Аналіз сучасних тенденцій свідчить, що структурні трансформації економіки України створюють як нові можливості, так і загрози для інноваційного розвитку. З одного боку, відкриваються перспективи інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості, використання міжнародних фінансових ресурсів та впровадження новітніх технологій. З іншого боку, існують ризики, пов'язані з нестабільністю фінансових ринків,

недостатнім рівнем інституційної спроможності та обмеженим доступом до довгострокових інвестицій. Саме тому стратегічним завданням є формування інституційних механізмів, які здатні мінімізувати ці ризики та забезпечити стійке фінансування інноваційних процесів.

У статті обґрунтовується, що ефективність інституційних механізмів визначається їх здатністю забезпечувати синергію між державними програмами підтримки, приватними інвестиціями та міжнародними фінансовими інструментами. Такий підхід дозволяє створити комплексну систему фінансового забезпечення інноваційного розвитку, яка відповідає сучасним викликам і сприяє підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

The issue of institutional mechanisms for forming the financial potential of innovative development of the national economy in conditions of structural transformations is becoming increasingly relevant in the context of global economic changes and internal challenges faced by transitional economies. The capacity of a country to ensure sustainable growth and competitiveness depends largely on the ability of its institutions to mobilize, allocate, and effectively utilize financial resources for innovation. In the case of national economies undergoing structural shifts, the problem is intensified by the need to balance short-term stabilization measures with long-term strategies aimed at fostering innovation and technological modernization. The article explores the conceptual foundations of institutional support for financial potential, emphasizing the role of state regulation, financial markets, investment institutions, and international cooperation in shaping an environment conducive to innovative development. It highlights the necessity of creating a coherent institutional architecture that integrates public policy, private initiatives, and global financial instruments, thereby ensuring transparency, stability, and trust among economic actors. Particular attention is given to the challenges of limited access to long-term financing, underdeveloped venture capital markets, and insufficient protection of

intellectual property, which hinder the effective mobilization of resources for innovation. At the same time, opportunities arising from integration into global value chains, digitalization of financial services, and the expansion of international partnerships are considered as important drivers of financial potential. The analysis demonstrates that institutional mechanisms function not only as regulators but also as catalysts of structural transformation, enabling the transition from traditional models of economic growth to innovation-oriented development. The article argues that the effectiveness of these mechanisms is determined by their ability to generate synergy between state programs, private investment, and international financial support, thus creating a comprehensive system of financing innovation that meets contemporary challenges. The conclusions underline the importance of strengthening institutional capacity, improving the legal framework, and fostering innovative financial instruments as prerequisites for building a resilient financial base for national economic development. In this way, the study contributes to the understanding of how institutional mechanisms can be designed and implemented to enhance the financial potential of innovation, ensuring economic modernization, social progress, and integration into the global economic environment.

Ключові слова: інституційні механізми, фінансовий потенціал, інноваційний розвиток, національна економіка, структурні трансформації.

Keywords: institutional mechanisms, financial potential, innovative development, national economy, structural transformations.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку національної економіки в умовах структурних трансформацій постає як одне з ключових завдань сучасної економічної науки та практики. Вона зумовлена необхідністю забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення

конкурентоспроможності країни та інтеграції у глобальний економічний простір. У період глибоких змін, що охоплюють виробничу структуру, фінансові ринки та інституційне середовище, виникає потреба у створенні ефективних механізмів мобілізації та використання фінансових ресурсів, здатних підтримати інноваційні процеси.

Загальний вигляд проблеми полягає у тому, що традиційні підходи до фінансування економічного розвитку не відповідають сучасним викликам, адже вони не враховують високої динаміки технологічних змін, глобальної конкуренції та необхідності швидкої адаптації до нових умов. Інноваційний розвиток потребує довгострокових інвестицій, гнучких фінансових інструментів та інституційної підтримки, яка забезпечує прозорість, стабільність і довіру учасників ринку. Відсутність належної інституційної бази призводить до обмеженого доступу до фінансових ресурсів, низької ефективності їх використання та недостатньої мотивації бізнесу до впровадження інновацій.

Зв'язок цієї проблеми з важливими науковими та практичними завданнями проявляється у необхідності розробки концептуальних моделей інституційного забезпечення фінансового потенціалу, які б враховували специфіку структурних трансформацій та особливості національної економіки. Наукові дослідження мають визначити оптимальні механізми взаємодії державних і приватних інститутів, окреслити роль фінансових ринків, інвестиційних фондів та міжнародних організацій у підтримці інноваційних процесів. Практичні завдання полягають у створенні ефективної державної політики, спрямованої на стимулювання інноваційних інвестицій, удосконалення правового поля, розвиток інфраструктури фінансових ринків та формування сприятливого середовища для бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню фінансового потенціалу інноваційного розвитку національної економіки присвячено багато наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. У статті Ковальчука В. М. «Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки» автор досліджує сучасні процеси та закономірності інноваційного розвитку України, акцентуючи увагу на ключових тенденціях, що

визначають конкурентоспроможність економіки. Він аналізує динаміку інноваційної активності підприємств, вплив інституційних чинників на розвиток інновацій та окреслює проблеми, які стримують ефективне використання інноваційного потенціалу [1]. Біла І. С., Посна В. С. та Шевченко О. О. у статті «Інноваційний розвиток як чинник повоєнної відбудови економіки України» розглядають інновації як стратегічний ресурс відновлення країни після війни. Автори підкреслюють, що саме інноваційні технології та нові підходи до організації виробництва здатні забезпечити швидке відновлення економіки, підвищення її стійкості та інтеграцію у глобальні ринки. Вони аналізують можливості використання інновацій у ключових секторах та наголошують на необхідності державної підтримки інноваційної діяльності [2]. У колективній монографії під редакцією Омеляненка В. «Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір» розглядається міжнародний досвід застосування інноваційних стратегій у процесах післявоєнної відбудови. Авторський колектив аналізує приклади різних країн, які пройшли шлях відновлення після конфліктів, та показує, що інноваційні підходи є ключовими для забезпечення економічної стабільності, соціальної інтеграції та довгострокового розвитку [3]. Яцкевич І. у статті «Інноваційна політика України у післявоєнний період» досліджує перспективи формування та реалізації державної інноваційної політики в умовах відновлення країни після війни. Автор акцентує увагу на необхідності створення сприятливого інституційного середовища, розвитку фінансових механізмів підтримки інновацій та інтеграції України у міжнародні інноваційні мережі. Він підкреслює, що інноваційна політика має стати основою для модернізації економіки та забезпечення її стійкого розвитку [4]. Однак, не дивлячись на внесок науковців у дослідження даної теми, питання формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку національної економіки залишається актуальним на сьогоднішній день та потребує детального вивчення й дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є наукове обґрунтування інституційних механізмів формування фінансового

потенціалу інноваційного розвитку національної економіки в умовах структурних трансформацій, що охоплюють зміни у виробничій структурі, фінансових ринках та інституційному середовищі. Завдання дослідження полягає у визначенні концептуальних засад та практичних інструментів, які забезпечують мобілізацію, ефективний розподіл і використання фінансових ресурсів для підтримки інноваційних процесів. У межах роботи передбачається аналіз сучасних викликів, що впливають на фінансову спроможність економіки, виявлення ключових інституційних бар'єрів та можливостей їх подолання, а також розробка пропозицій щодо удосконалення державної політики та ринкових механізмів. Особлива увага приділяється пошуку шляхів синергії між державними програмами, приватними інвестиціями та міжнародними фінансовими інструментами, що дозволить створити комплексну систему фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Реалізація поставленої мети спрямована на формування стійкої моделі економічного зростання, яка забезпечить конкурентоспроможність України у глобальному середовищі та сприятиме її інтеграції у світові економічні процеси.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан інноваційного розвитку України характеризується складною та неоднозначною динамікою, що значною мірою зумовлена повномасштабною війною, яка триває з 2022 року. Незважаючи на серйозні економічні й соціальні виклики, зокрема зниження виробництва, зменшення підприємницької активності у деяких секторах та значне навантаження на державні ресурси, інноваційний потенціал країни продовжує демонструвати ознаки стійкості та адаптації. З одного боку, війна спричинила суттєві перебої у науково-дослідній діяльності, скорочення частини підприємницьких проєктів та загальне падіння інвестицій, що негативно відобразилося на загальних показниках інноваційної активності малого та середнього бізнесу напередодні війни і в перші її роки. З іншого боку, відбувається активне формування нових напрямів розвитку, пов'язаних із оборонними технологіями, цифровими рішеннями та ІТ-сектором, а також

поступове впровадження державних стратегій підтримки, які мають на меті стимулювання інноваційної діяльності [5].

З 2021 по 2025 роки позиція України у світовому рейтингу глобального індексу інновацій дещо погіршилась. Загальний рейтинг країни знизився з 76-го до 80-го місця, що свідчить про ослаблення її конкурентоспроможності в глобальному інноваційному середовищі. Особливо помітним є спад у рейтингу за інноваційними інвестиціями — з 49-го місця у 2021 році до 66-го у 2025-му. Це означає, що обсяг ресурсів, які держава та приватний сектор спрямовують на розвиток інновацій, зменшується. Водночас рейтинг за інноваційними результатами, хоча й коливався, залишився стабільним на рівні 54-го місця у 2024–2025 роках, що свідчить про збереження певного потенціалу у створенні інноваційних продуктів (рис. 1).

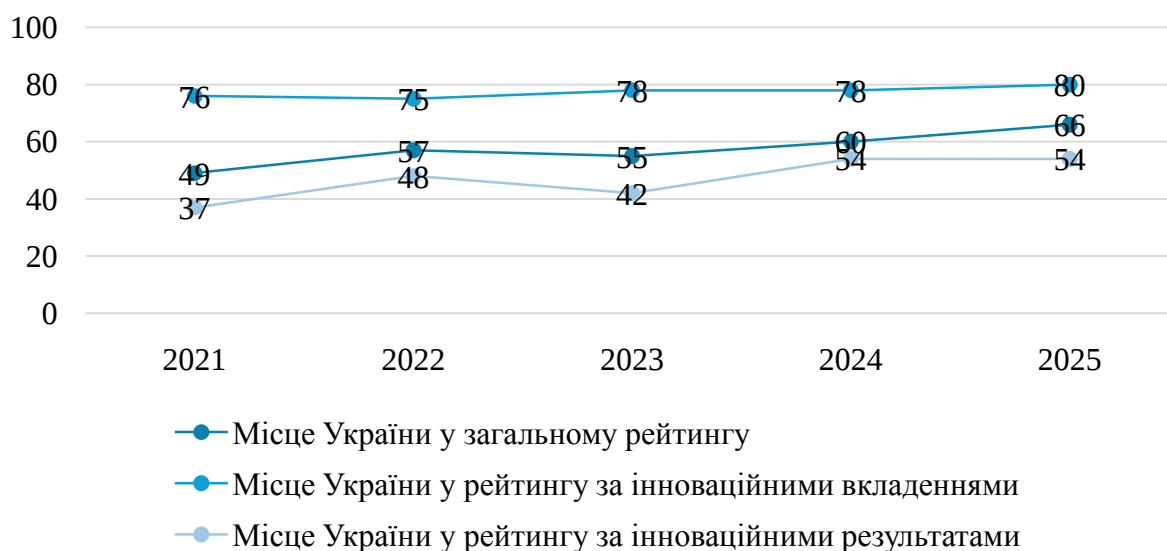

Рис. 1. Місце України у світовому рейтингу глобального індексу інновацій у 2021–2024 роках

Джерело: сформовано на основі [6].

Причини таких змін багатогранні. Після початку повномасштабної війни у 2022 році Україна зіткнулася з серйозними викликами: руйнуванням інфраструктури, релокацією бізнесу, відтоком кадрів та загальним зниженням інвестиційної привабливості. Війна спричинила нестачу фінансування для наукових досліджень і розробок, а також ускладнила доступ до міжнародних грантів і партнерств. Крім того, інноваційна екосистема країни залишається недостатньо розвиненою — слабка взаємодія між університетами, бізнесом і державою, а також бюрократичні бар'єри

стримують розвиток. Відтік висококваліфікованих спеціалістів, зокрема з ІТ-сфери, також негативно позначився на загальному рівні інноваційної активності.

Попри ці труднощі, Україна демонструє здатність генерувати якісні інноваційні рішення, особливо в галузях, що мають стратегічне значення — таких як оборонні технології, агротех і цифрові сервіси. Це дозволяє зберігати стабільність у рейтингу за результатами, навіть за умов обмежених ресурсів. Однак для покращення загальної позиції в майбутньому необхідна системна підтримка, стратегічне планування та активне залучення міжнародних партнерів. Цього можна досягти тільки за допомогою комплексного поєднання різних інституційних механізмів та злагодженої взаємодії фінансових інституцій [6].

Інституційні механізми формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку України представляють собою комплекс взаємопов'язаних структур, правил та процедур, які забезпечують створення, розподіл та ефективне використання фінансових ресурсів для стимулювання науково-технічного прогресу та інноваційної діяльності. Ці механізми є важливим інструментом державної політики та ринкових структур, спрямованих на формування умов для сталого розвитку високотехнологічних секторів економіки, підтримки стартапів та комерціалізації наукових розробок (рис. 2).

Державні інституційні механізми включають систему державного фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт через різноманітні державні програми та цільові фонди, наприклад, Фонд розвитку науки та інноваційні програми Міністерства освіти і науки України. Вони також передбачають надання податкових пільг та субсидій підприємствам, які займаються впровадженням інноваційних технологій, стимулюють створення кластерів високих технологій і спеціалізованих інноваційних центрів. Через ці механізми держава виконує функцію стратегічного інвестора, забезпечуючи стабільність фінансування та мінімізацію ризиків для проектів з високим рівнем невизначеності, що особливо актуально для малих і середніх інноваційних підприємств [7].

Рис. 2. Інституційні механізми формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку України

Джерело: сформовано на основі [7, 12].

Ринкові інституційні механізми формуються через фінансові інституції, венчурні та інвестиційні фонди, банки, страхові компанії та приватних інвесторів, які спеціалізуються на фінансуванні інноваційних проєктів. Вони забезпечують мобілізацію приватного капіталу, створюють механізми управління фінансовим ризиком та сприяють комерціалізації наукових розробок. Важливим елементом цих механізмів є також розвиток фінансового ринку інновацій, включаючи венчурні інвестиції, краудфандинг, інноваційні облігації та інші інструменти залучення капіталу в високотехнологічні галузі. Завдяки цим механізмам ресурси ефективно спрямовуються на проєкти з високим потенціалом економічного зростання та конкурентоспроможності на світовому ринку.

Міжнародні інституційні механізми забезпечують доступ українських стартапів та високотехнологічних підприємств до глобальних фінансових ресурсів, грантів, венчурного капіталу та партнерств. Вони включають програми міжнародних фондів, таких як Європейський інноваційний рада

(EIC), які надають фінансову підтримку для розвитку та комерціалізації технологій, а також технічну та консультаційну допомогу для підвищення ефективності управління проектами та інтеграції у світові ринки. Завдяки цим механізмам українські інноваційні підприємства отримують можливість залучати інвестиції, підвищувати конкурентоспроможність і інтегруватися у глобальні науково-технологічні процеси.

Правові та регуляторні інституційні механізми визначають нормативно-правову основу для розвитку інноваційної економіки. Вони включають законодавство про інтелектуальну власність, стандартизацію та сертифікацію продукції високих технологій, правила інвестиційної діяльності та регуляцію фінансових інститутів, що працюють у сфері інновацій. Ці механізми створюють правову передбачуваність для інвесторів і науковців, забезпечують захист прав інтелектуальної власності, а також сприяють прозорості та підзвітності у процесах інноваційного фінансування [8, 11].

Ключовим аспектом ефективності інституційних механізмів є їх взаємодія та комплексність. Державні, ринкові та правові механізми не функціонують ізольовано, вони взаємопов'язані і доповнюють один одного. Держава створює стабільні умови та стратегічні стимули, ринок забезпечує мобілізацію приватного капіталу та управління ризиками, а правова система формує правила гри та захищає інтереси всіх учасників. Така інтегрована система дозволяє не лише забезпечувати фінансування інновацій, але й підвищує ефективність його використання, сприяє розвитку науково-технічного потенціалу країни та інтеграції України у глобальні науково-технологічні процеси.

Формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку України значною мірою визначається функціонуванням інституційних механізмів, які охоплюють державні, ринкові, міжнародні та правові складові. Кожен з цих механізмів виконує специфічну роль у забезпеченні фінансування науково-технічної діяльності, підтримці інноваційних підприємств та інтеграції української економіки у глобальні технологічні процеси (табл. 1).

Таблиця 1. Вплив інституційних механізмів на формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку України

Інституційні механізми	Вплив на формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку України
Державні інституційні механізми	Державні механізми забезпечують відібране та цільове фінансування інноваційних проєктів, створюючи передумови для росту науково-технічної діяльності та технологічного підприємництва. Наприклад, Ukrainian Startup Fund (Інноваційний фонд розвитку) надає гранти, інноваційні ваучери та підтримку стартапам на ранніх стадіях розвитку, сприяючи появі та зростанню нових технологічних компаній у країні. Ця держструктура також організовує менторські та акселераційні програми для технологічних команд
Ринкові інституційні механізми	Ринкові механізми сприяють мобілізації приватного та венчурного капіталу, стимулюють інвестиції в інноваційні підприємства та дозволяють проєктам виходити на міжнародні фінансові ринки. Венчурні фонди та інвестиційні ініціативи, такі як Ukraine Innovation Catalyst Fund (запуск у 2025 році) працюють як каталізатор для залучення коштів у високотехнологічні стартапи, а приватні венчурні фонди, такі як Flyer One Ventures, інвестують у ранні стадії розвитку технологічних компаній
Міжнародні інституційні механізми	Міжнародні фонди і програми посилюють фінансовий потенціал українських інновацій шляхом доступу до грантів, міжнародних ринків і партнерств. Одним із ключових є підтримка Європейського інноваційного ради (European Innovation Council) для українських SMEs та стартапів — програма, що виділяє значні гранти для технологічних компаній та допомагає інтегрувати їх у європейські інноваційні екосистеми
Правові та регуляторні інституційні механізми	Ці механізми створюють нормативно-правову основу для інноваційної діяльності, забезпечують правовий захист інтелектуальної власності, регулюють порядок надання державної фінансової підтримки та механізми конкурсу проєктів. Проект змін до законодавства, пов'язаний із підтримкою інноваційної діяльності та розвитком прозорого конкурентного відбору інноваційних проєктів через Фонд розвитку інновацій, свідчить про прагнення вдосконалити правове середовище та стимулювати ефективне державне фінансування

Джерело: сформовано на основі [9, 10].

Державні інституційні механізми забезпечують стабільність і передбачуваність фінансування інноваційних проєктів. Через державні програми та фонди, такі як Ukrainian Startup Fund, держава надає гранти, інноваційні ваучери та фінансову підтримку стартапам на ранніх стадіях розвитку. Це дозволяє новим технологічним компаніям отримувати

стартовий капітал, мінімізує ризики, пов'язані з високою невизначеністю інноваційної діяльності, та створює сприятливі умови для формування інноваційної екосистеми. Крім того, податкові пільги та субсидії, які передбачають державні механізми, стимулюють підприємства інвестувати у розвиток нових технологій, модернізацію виробництва та комерціалізацію наукових розробок, що безпосередньо підвищує фінансовий потенціал сектору інновацій.

Ринкові інституційні механізми виступають основним джерелом мобілізації приватного капіталу та створюють механізми управління фінансовим ризиком. Венчурні фонди, інвестиційні компанії та приватні інвестори, такі як Flyer One Ventures або Ukraine Innovation Catalyst Fund, фінансують інноваційні проєкти на різних стадіях розвитку, сприяючи комерціалізації наукових розробок. Завдяки цим механізмам фінансові ресурси спрямовуються на перспективні технологічні напрями з високим потенціалом економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності. Ринкові механізми також стимулюють підприємства до підвищення ефективності управління фінансами, пошуку інвесторів та партнерів як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях [13].

Міжнародні інституційні механізми значно посилюють фінансовий потенціал інноваційного розвитку, забезпечуючи доступ до грантів, партнерств та ринків міжнародних фінансових ресурсів. Прикладом є програми Європейського інноваційного ради (European Innovation Council), які надають фінансову підтримку українським малим та середнім підприємствам, сприяють інтеграції українських стартапів у європейську інноваційну екосистему, допомагають залучати інвестиції та підвищувати технологічний рівень виробництва. Міжнародні механізми також стимулюють розвиток корпоративного управління та впровадження сучасних стандартів прозорості та звітності у фінансуванні інноваційних проєктів [14].

Правові та регуляторні інституційні механізми формують нормативно-правову основу для інноваційної діяльності, забезпечують захист прав

інтелектуальної власності та регулюють порядок фінансування інноваційних проєктів. Законодавчі ініціативи, спрямовані на підтримку стартапів та розвиток інновацій, створюють прозору систему відбору проєктів та стимулюють ефективне використання державних і приватних фінансових ресурсів. Вони гарантують передбачуваність та безпеку інвестицій, підвищують довіру інвесторів та науковців і сприяють стабільному розвитку інноваційного сектора економіки.

Таким чином, формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку України є результатом взаємодії різних інституційних механізмів, кожен з яких виконує важливу та специфічну функцію. Державні механізми забезпечують стабільність та передбачуваність фінансування, створюють стимули для впровадження інновацій і підтримують розвиток високотехнологічних секторів економіки. Ринкові механізми сприяють мобілізації приватного капіталу, управлінню ризиками та комерціалізації наукових розробок, дозволяючи ефективно спрямовувати ресурси у перспективні напрями. Міжнародні механізми відкривають доступ до грантів, партнерств і глобальних ринків, що підвищує конкурентоспроможність українських стартапів та технологічних компаній. Правові та регуляторні механізми формують прозору та безпечну середовище для інвесторів і науковців, забезпечуючи захист прав інтелектуальної власності та підвищуючи ефективність використання фінансових ресурсів. Взаємодія всіх цих механізмів створює інтегровану систему, здатну підтримувати стійкий інноваційний розвиток, стимулювати науково-технічний прогрес і інтегрувати Україну у світові технологічні процеси. Така інтегрована система дозволяє Україні ефективно формувати фінансовий потенціал інноваційного розвитку, підтримувати високотехнологічні сектори економіки та інтегруватися у світову науково-технічну спільноту [15].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.
Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що інституційні механізми формування фінансового потенціалу інноваційного

розвитку національної економіки в умовах структурних трансформацій є визначальним чинником забезпечення стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави. Встановлено, що ефективність фінансового забезпечення інноваційної діяльності залежить від узгодженості дій державних інститутів, приватного сектору та міжнародних організацій, а також від здатності інституційної системи адаптуватися до глобальних викликів і внутрішніх кризових явищ. Важливим висновком є те, що фінансовий потенціал інноваційного розвитку не може бути сформований без належної інституційної підтримки, яка забезпечує прозорість, стабільність і довіру учасників ринку, а також створює умови для довгострокових інвестицій у високотехнологічні галузі.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у поглибленому аналізі інституційної архітектури фінансової системи, дослідженні ефективності окремих інструментів фінансування інновацій, таких як венчурний капітал, інвестиційні фонди та державні програми підтримки. Доцільним є також вивчення можливостей інтеграції України у глобальні фінансові та інноваційні мережі, що дозволить розширити доступ до ресурсів і технологій. Особливого значення набуває розробка моделей прогнозування та оцінки ризиків, пов'язаних із фінансуванням інноваційних процесів у період структурних трансформацій, а також пошук шляхів забезпечення екологічної та соціальної стійкості інноваційного розвитку.

Література

1. Ковальчук В. М. Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. №58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-33>
2. Біла І. С., Посна В. С., Шевченко О.О. Інноваційний розвиток як чинник повоєнної відбудови економіки України. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2023. №8. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.10-16>

3. Омеляненко В. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір. *Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань*. 2022. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/35a294ee-253a-4e87-9727-213cdf12fd0e/content>
4. Яцкевич І. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>
5. Ворона А. В. Глобальні чинники впливу на інноваційний розвиток національної економіки. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 3/1. DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.3\(1\).6](https://doi.org/10.37634/efp.2020.3(1).6)
6. Global Innovation Index. (2022). <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>
7. Теслюк Ю. В. Науково-інноваційний потенціал економіки України в контексті глобальних рейтингів. *Ефективна економіка*. 2025. №3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.49>
8. Інтелектуальна власність у цифрах. Київ : Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». 2023. 37 с. URL: <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/IP-inFigures-9m-2023-web-.pdf>
9. Демчишак Н. Б. Формування цифрової економіки та фінансове регулювання інноваційної діяльності в Україні: сучасна парадигма і секторальні пріоритети : монографія / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 525 с.
10. Корчинська О., Дубачев Д. Інноваційний потенціал економіки України у поствоєнний період. *Матеріали конференцій МЦНД*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.62731/mcnd-01.11.2024.003>
11. Khalatur, S., Dovgal, O., Karamushka, O., Brovko, L., & Vodolazska, O. (2024). Innovative trends of financial engineering to the way of digital economy.

Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 6(59), 136–150.
<https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4508>

12. Khalatur, S., Masiuk, I., Kravchenko, M., Kurbatska, L., & Sirko, A. (2025). Digitalisation as a modern trend in the development of financial management in small business. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(62), 370–382. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4758>

13. Khalatur S., Kravchenko M., Masliaieva O., Ilchenko O., & Shramko I. (2023). Influence parameters identification of resource potential components on food security. *E3S Web of Conferences*, 538, 03001 (2024). <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453803001>

14. Zhylenko, K.M., Khalatur, S.M., Pavlenko, O.P., & Pavlenko, O.S. (2022). Formation of macroeconomic indicators under the influence of MICE-tourism. *Academy review*, 2(57), 249-266. <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-19>

15. Khalatur, S., Hrabchuk, O., Vodolazska, O., Babenko-Levada, V., & Pavlenko, O. (2024). Financing the development of agricultural production in European countries: comparative analysis and experience for Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (55), 199–212. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4347>

References

1. Kovalchuk, V.M. (2023), “Analysis of trends in innovative development of the national economy”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-33>.

2. Bila, I.S., Posna, V.S. and Shevchenko, O.O. (2023), “Innovative development as a factor of post-war recovery of Ukraine’s economy”, *Naukovi zapysky NaUKMA. Economic Sciences*, vol. 8, pp. 10–16. <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.10-16>.

3. Omelianenko, V. (2022), “Innovative foundations of recovery and development of countries after armed conflicts: an innovation dimension”, *Institute*

of *Strategies of Innovative Development and Knowledge Transfer*, available at: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/35a294ee-253a-4e87-9727-213cdf12fd0e/content>. (Accessed 11 December 2025)

4. Yatskevych, I. (2022), “Innovation policy of Ukraine in the post-war period”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>.

5. Vorona, A.V. (2020), “Global factors influencing innovative development of the national economy”, *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 3/1. [https://doi.org/10.37634/efp.2020.3\(1\).6](https://doi.org/10.37634/efp.2020.3(1).6).

6. World Intellectual Property Organization (2022), *Global Innovation Index 2022: 15th Edition*, WIPO, available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>. (Accessed 08 December 2025)

7. Tesliuk, Yu.V. (2025), “Scientific and innovative potential of Ukraine’s economy in the context of global rankings”, *Efektivna ekonomika*, vol. 3. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.49>.

8. Ukrainian National Office for Intellectual Property and Innovations (2023), *Intellectual Property in Figures*, Kyiv, 37 p., available at: <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/IP-inFigures-9m-2023-web-.pdf>. (Accessed 07 December 2025)

9. Demchyshak, N.B. (2023), *Formation of the digital economy and financial regulation of innovative activity in Ukraine: modern paradigm and sectoral priorities*, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.

10. Korchynska, O. and Dubachev, D. (2024), “Innovative potential of Ukraine’s economy in the post-war period”, *Conference Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, MCND. <https://doi.org/10.62731/mcnd-01.11.2024.003>.

11. Khalatur, S., Dovgal, O., Karamushka, O., Brovko, L., and Vodolazska, O. (2024), “Innovative trends of financial engineering to the way of digital

economy”, *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 6(59), pp. 136–150. available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4508>

12. Khalatur, S., Masiuk, I., Kravchenko, M., Kurbatska, L., and Sirko, A. (2025), “Digitalisation as a modern trend in the development of financial management in small business”, *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 3(62), pp. 370–382. available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4758>

13. Khalatur, S., Kravchenko, M., Masliaieva, O., Ilchenko, O. and Shramko, I. (2023), “Influence parameters identification of resource potential components on food security”, *E3S Web of Conferences*, vol. 538, 03001. available at: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453803001>

14. Zhylenko, K.M., Khalatur, S.M., Pavlenko, O.P. and Pavlenko, O.S. (2022), “Formation of macroeconomic indicators under the influence of MICE-tourism”, *Academy review*, vol. 2(57), pp. 249-266. available at: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-19>

15. Khalatur, S., Hrabchuk, O., Vodolazska, O., Babenko-Levada, V. and Pavlenko, O. (2024), “Financing the development of agricultural production in European countries: comparative analysis and experience for Ukraine”, *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 2 (55), pp. 199–212. available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4347>

Стаття надійшла до редакції 15.12.2025 р.